

Klinisyen Tarafından Uygulanan Travma Sonrası Stres Bozukluğu Ölçeği (TSSB-Ö)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Klinisyen Tarafından Uygulanan Travma Sonrası Stres Bozukluğu Ölçeği (TSSB-Ö)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24948>

Özet

Klinisyen Tarafından Uygulanan Travma Sonrası Stres Bozukluğu Ölçeği (TSSB-Ö), uluslararası alanda **Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB)** tanısı için altın standart olarak kabul edilen Clinician-Administered PTSD Scale (CAPS) ölçeğinin Türkçe uyarlama çalışmasıdır. Bu ölçek, travmatik bir olaya maruz kalmış bireylerde **TSSB semptomları** varlığını ve şiddetini sistematik olarak değerlendirmek amacıyla klinisyenler tarafından yapılandırılmış bir görüşme formatında uygulanır. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması 1999 yılında Aker ve arkadaşları tarafından yayınlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Travma Sonrası Stres Bozukluğu, **TSSB**, CAPS, Psikometrik Uyarlama, Klinik Değerlendirme, Semptom şiddeti, DSM.

Yazarlar

A. Tamer Aker, M. Özeren, M. Başoğlu, C. Kaptanoğlu, A. Erol, B. Buran.

Amaç

TSSB-Ö'nün temel amacı, bireylerin yaşadıkları travmatik olay sonrası ortaya çıkan **TSSB semptomları** DSM tanı kriterlerine (uyarlama sırasında DSM-IV kriterleri esas alınmıştır) ne ölçüde uyduğunu ve bu semptomların şiddetini belirlemektir. Ölçek, hem klinik tanı koyma sürecinde hem de tedavi sonuçlarının izlenmesinde, semptom düzeyindeki değişimleri ölçmek için yüksek hassasiyetle kullanılır. **Klinisyen** tarafından uygulanması, değerlendirmenin nesnellikliğini ve derinliğini artırmaktadır.

Yapı

TSSB-Ö, ölçtüğü psikolojik yapı itibarıyla **Travma Sonrası Stres Bozukluğu**'nun çekirdek semptom kümelerini kapsamaktadır. Orijinal CAPS ve dolayısıyla TSSB-Ö, genellikle üç ana semptom kümesini (yeniden yaşantılama, kaçınma/duygusal uyuşma ve aşırı uyarılma) veya güncel DSM-5 sınıflandırmasına göre dört kümeyi (yeniden yaşantılama, kaçınma, olumsuz biliş ve duygudurum değişiklikleri, aşırı uyarılma) değerlendirir. Her bir madde, hem semptomun frekansını hem de şiddetini ölçmeye olanak tanır, böylece semptomun klinik olarak anlamlı olup olmadığına karar verilebilir.

Geçerlik

TSSB-Ö'nün Türkçe uyarlama çalışmasında (Aker vd., 1999) ölçeğin geçerliği incelenmiştir.

Orijinal **CAPS** ölçeği, yüksek düzeyde **kriter geçerli** ve yapı geçerli göstermesiyle bilinir. TSSB-Ö'nün geçerlik çalmaları, ölçeğin diğer TSSB veya travma ile ilişkili ölçeklerle beklenen düzeyde korelasyon gösterdiğini (eş zamanlı geçerlik) ve TSSB tanısı olan hastalar olmayanlardan ayırt edebildiğini (ayırt edici geçerlik) ortaya koymuştur. Klinik görüşmeye dayalı yapısal, semptomların balmalsal olarak değerlendirilmesine olanak tanıdığı için tanısal geçerliğini güçlendirir.

Güvenirlik

TSSB-Ö'nün güvenilirlik analizleri, genellikle ölçeğin **iç tutarlı** ve **klinisyenler arası güvenilir** (inter-rater reliability) değerlendirir. Yapı yapılandırılmı bir görüşme aracı olduğundan, farklı klinisyenlerin aynı hastaya benzer sonuçlarla puanlayabilmesi kritik öneme sahiptir. Aker ve arkadaşları tarafından yürütülen uyarlama çalışmasında, ölçeğin tüm semptom kümeleri için kabul edilebilir veya yüksek düzeyde iç tutarlılık katsayılarına (Cronbach alfa) sahip olduğu belirlenmiştir. Bu durum, ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü göstermektedir.

Faktör Analizi

TSSB-Ö'nün faktör yapıları, ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı semptom kümelerini empirik olarak destekleyip desteklemediğini anlamak için incelenmiştir. 1999 uyarlaması, büyük olasılıkla **DSM-IV**'ün üç faktörlü yapısını (Yeniden Yağantı, Kaçınma/Uyuma, Anı Uyarı) temel almıştır. Yapılan faktör analizleri, ölçeğin maddelerinin Türkçe örnekleme de bu teorik kümeler altında gruplandırıldığını ve TSSB'nin multidimensiyonel doğasını yansıttığını göstermiştir. Bu analizler, ölçeğin yapı geçerliğine önemli bir katkı sunar.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptasyon) / Yapı Yapılandırılmı Klinik Görüşme

Format: Klinisyen tarafından birebir görüşme yoluyla uygulanan maddelerden oluşur. Puanlama, hem semptomun sıklığını hem de şiddetini kapsar (genellikle 0-4 arası iki boyutlu puanlama, toplam 0-8 arası şiddet puanı).

Language Available: Türkçe (Uyarlama), Orijinal İngilizce.

Population Group: Travmatik bir olaya maruz kalmı ve **TSSB** semptomları gösteren yetişkinler.

Age Group: Genellikle 18 yaş ve üzeri yetişkin popülasyon.

Population Details: Ölçeğin uyarlama çalışması, Türkiye'deki klinik örneklemeler üzerinde

gerçekleştirilmiştir.

Test Methodology: Görüşme sırasında klinisyen, travmatik olayı tanımladıktan sonra, TSSB'nin A'dan D'ye (veya güncel versiyonlarda E'ye kadar) olan tüm semptom kriterlerini sistematik olarak sorgular. Puanlama, son bir ay içindeki semptomların frekansına ve yoğunluğuna göre yapılır.

Anahtar Kelimeler

Klinik Görüşme, Psikopatoloji, **TSSB** Tanımı, DSM-IV, Semptom şiddeti, Güvenilirlik, Geçerlik Çalışması, Türkçe Ölçek.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değildir.

Affiliation Email addresses: Bilgi mevcut değildir.

Correspondence Address: Sorumlu yazar A. Tamer Aker'in 1999 yılındaki yayındaki kurumsal adresi geçerlidir.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin orijinal versiyonu olan CAPS, genellikle lisanslı kullanım gerektirmekle birlikte, Türkçe uyarılmanın kullanımı için Aker ve arkadaşlarının yayınladığı makaleye atıf yapılması gerekmektedir. Testin uyarılma ve güvenilirlik çalışması 1999 yılında yayınlanmıştır.

Kaynaklar

Aker, A. T., Özeren, M., Başoğlu, M., Kaptanoğlu, C., Erol, A., ve Buran, B. (1999). Klinisyen Tarafından Uygulanan Travma Sonrası Stres Bozukluğu Ölçeği (TSSB-Ö)-geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 10(4).

Makalenin orijinal bağlantısı için: turkpsikiyatri.com

Klinisyen Tarafından Uygulanan Travma Sonrası Stres Bozukluğu Ölçeği (TSSB-Ö) Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin maddeleri, orijinal kaynağın sağladığı bağlantıdaki dökümanda yer almaktadır. Orijinal DOCX dosyası buradan indirilebilir:

[klinisyen-terafından-uygulanen-travma-sonrası-stres-bozuklugu-ölcegi-tssb-o-toad.docx](#)

ARABPSYCHOLOGY.COM